

Tekst 1

Regel 1 **iudices**

- 2p 1 Noteer uit welke maatschappelijke geleding deze personen kwamen en noteer het ambt van de functionaris die voorzitter van de rechtbank was. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 1-4 **Credo** t/m **comparandus**

In deze regels onderscheidt Cicero zijn eigen gedrag van dat van andere aanwezige redenaars. Hij doet dit onder andere door gebruik te maken van het stilistisch middel antithese.

- 2p 2 a Citeer de twee Latijnse woorden die deze antithese vormen.

Uit het vervolg (t/m regel 7 **vitant**) blijkt dat er ook een overeenkomst is tussen Cicero en andere aanwezige redenaars.

b Beschrijf in eigen woorden deze overeenkomst.

Regel 2-4 **qui** t/m **comparandus**

In deze opmerking vergelijkt Cicero zichzelf op drie punten met de andere aanwezige redenaars: **aetate**, **ingenio**, **auctoritate**.

- 2p 3 a Op welk van deze drie punten kan de opmerking van Cicero beschouwd worden als valse bescheidenheid? Verklaar je antwoord.
b Noteer de namen van twee stilistische middelen die Cicero gebruikt in zijn opmerking **qui** t/m **comparandus** (regel 2-4). Laat alliteratie buiten beschouwing.

Tekst 1 en Tekst 2

Tekst 2, regel 4 **timor**

Het begrip **timor** speelt een grote rol in dit proces.

- 3p 4 a Beschrijf in eigen woorden wat het effect hiervan is op de **summi oratores** (tekst 1, regel 1). Baseer je antwoord op de regels 1-7 van tekst 1 (**Credo** t/m **vitant**).
b Beschrijf in eigen woorden de vier oorzaken van Cicero's eigen **timor**, die hij noemt in de regels 4-6 van tekst 2 (**Huc** t/m **pericula**).

Tekst 2

Regel 12 **offici**

- 1p 5 Beschrijf in eigen woorden wat Cicero hiermee concreet bedoelt.

Regel 15 **iudex praeesses**

M. Fannius maakte bij deze zaak als voorzitter deel uit van de jury.

- 2p 6 Citeer uit de regels 18-30 (**Longo** t/m **sint**) de twee tekstelementen die verwijzen naar de twee andere officiële rollen bij deze rechtszaak. Laat de jury buiten beschouwing.

Regel 19 **caedes**

Deze **caedes** waren onderdeel van een officiële politieke maatregel.

- 2p 7 a Noteer de term voor deze officiële politieke maatregel. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b Noteer het andere onderdeel van deze officiële politieke maatregel. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 30-31 **Etenim** t/m **liceat**

In zijn roman *Romeins bloed* schrijft Steven Saylor:

Want wat is het doel van deze rechtszaak, als diefstal en moord ongestraft kunnen worden gepleegd?

Deze woorden zijn gebaseerd op de regels 30-31 (**Etenim** t/m **liceat**).

- 2p 8 a Citeer uit de regels 30-31 (**Etenim** t/m **liceat**) het Latijnse tekstelement dat hetzelfde weergeeft als 'diefstal en moord' in het bovenstaande citaat.
- b Citeer uit de regels 30-31 (**Etenim** t/m **liceat**) het Latijnse tekstelement waarop het woord 'ongestraft' is gebaseerd in het bovenstaande citaat.

Regel 30-38 **Etenim** t/m **restat**

- 2p 9 a Leg in eigen woorden uit dat Cicero in deze regels betoogt dat er in dit proces sprake is van 'de omgekeerde wereld'. Ga in je antwoord in op beide partijen.
- b Leg uit welke rol het begrip **bono** (regel 33) speelt in Cicero's argumentatie voor zijn stelling dat er sprake is van 'de omgekeerde wereld'.

Tekst 3 en Tekst 4

Tekst 4, regel 8-9 **Tecum** t/m **profiteris**

- 2p 10 a Citeer uit de regels 1-6 van tekst 3 (**Erant** t/m **eiusmodi**) het Latijnse tekstelement waarmee Cicero hetzelfde bedoelt als met **istic** in regel 8 van tekst 4.
- b Citeer uit de regels 6-9 van tekst 3 (**alter** t/m **superavit**) het Latijnse zelfstandig naamwoord waarmee Cicero dezelfde persoon bedoelt als met **T. Rosci** in regel 8 van tekst 4.